

Корпусно-лінгвістичний метод визначення консоціацій у художньому тексті

К.А. Білик*

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

*Corresponding author. E-mail: bilykkatya@gmail.com

Paper received 07.10.15; Accepted for publication 21.10.15.

Анотація. У статті розглянуто метод пошуку консоціацій художнього концепту *GOTT* у корпусі художніх текстів Р.М. Рільке як засіб виявлення асоціативного шару художнього концепту, що уможливило реконструкцію поетичної картини світу автора шляхом порівняння консоціацій домінантного художнього концепту з асоціаціями номінанта відповідного концепту МКС. Представлено індивідуально-авторські консоціації ХК *GOTT*, одержані з використанням даної методології.

Ключові слова: корпусна лінгвістика, поетична картина світу, художній концепт, асоціація, консоціація, Р.М. Рільке

Поетичний текст є нетиповим об'єктом дослідження для корпусної лінгвістики. Важливою причиною цього є особливість організації поетичного тексту: вона менше свідчить про функціонування мови, значно більше – про ПКС автора. З точки зору синтаксису, який часто покладено в основу корпусно-лінгвістичних досліджень, поетичний текст є відхиленням від мовної норми. Тож розбіжності між будь-яким референтним корпусом, який здатен репрезентувати “нормальну” мову, і корпусом поетичних текстів настільки численні, що для дослідження індивідуальної складової в поетичному корпусі необхідно звертатися до інших критеріїв і підходів: важливо знайти параметр, який може бути реалізовано як у прозовому тексті, так і в поетичному, і який не залежатиме від синтаксичної організації тексту. Для цього ми пропонуємо звернутися до теорії консоціацій А. Нореена [12] й Г. Шпербера [15] кінця XIX – поч. XX ст., яка полягає в тому, що наявність семантико-асоціативного зв'язку між лексемами може бути констатована без їх безпосередньої близькості, і застосувати її на матеріалі нашого дослідження, синтезувавши її з корпусно-лінгвістичними методами підрахунку ймовірності появи лексичних одиниць у тексті.

Метою даної статті є дослідження асоціативного шару художнього концепту за допомогою виявлення консоціацій номінанта концепту за допомогою корпусно-лінгвістичного аналізу.

Матеріалом дослідження слугує корпус текстів Р.М. Рільке, до якого входять усі опубліковані прозові й поетичні художні тексти, написані впродовж 1895–1926 рр., впорядковані хронологічно (296 344 токенів). Референтним корпусом є корпус DWDS [9], обмежений 1900–1926 роками (27 млн. токенів).

Новизна дослідження полягає в тому, що це перша спроба визначення консоціацій номінанта художнього концепту в поетичному тексті корпусно-лінгвістичними методами.

При дослідженні творчості Р.М. Рільке і його поетичної картини світу (ПКС) важливою є проблема рецепції його творів, тобто процес комунікації письменника й читача (накладання ПКС твору на мовну картину світу читача). Комунікативному аспекту ПКС письменника в межах такого підходу особливо багато уваги присвятила Н. Болотнова (а також І. Тарасова, С. Карпенко, І. Бабенко, А. Васильєва). Нею запропоновано вивчення ПКС письменників через зіставний пошаровий дискурсивний аналіз різних форм репрезентації концепту в їхніх текстах, причому окресленню асоціативного поля концепту відводиться визначальна роль [2].

Тож важливим лінгвістичним завданням при дослідженні художнього тексту ми вважаємо пошук асоціативних напрямків художнього тексту, які свідчать про ПКС автора з можливим наступним порівнянням її з мовною картиною світу читача: сучасного – за допомогою асоціативного експерименту, читача іншої епохи – за допомогою пошуку асоціативних зв'язків відповідного загальномовного концепта в найбільш повній репрезентації мови відповідного часу.

Ми вважаємо, що одним з надійних шляхів дослідження асоціативного шару художнього концепта (і відповідного загальномовного концепта) має стати корпусна лінгвістика, адже вона уможливило використання максимально репрезентативного матеріалу й статистично підтверджені результати.

Термін “асоціація” використовується як у когнітивній лінгвістиці, до якої він потрапив із царини психології, так і корпусними лінгвістами, однак розуміння цього терміну прихильниками цих двох напрямків є неоднаковим. Визначення вітчизняних та російських лінгвістів засновано на психологічному розумінні явища асоціації. Вони наголошують на існуванні зв'язку між явищами у свідомості людини, не звертаючись при цьому до його текстового вираження [1, р. 58; 4, р. 13; 7, р. 39; 6, р. 43; 3, р. 156]. Серед когнітивних лінгвістів переважає психологічний метод вивчення асоціацій через асоціативний експеримент (він може проводитися в рамках самого дослідження або ж можуть бути використані дані асоціативних словників, в основу яких покладено той самий метод).

Західна корпусно-лінгвістична парадигма також звертається до терміну “асоціація”, однак його розуміння дещо відрізняється від російського й вітчизняного [8; 10; 11]. Воно є більш практичним, і використовується для статистичного вимірювання ймовірності появи в корпусі біграми (або N-грами) у фіксованому складі (на протизагу незалежній появі членів N-грами). Інакше кажучи, вимірюється сила зв'язку між членами колокації, які вважаються асоційованими.

Тож для проведення дослідження асоціативного поля художнього тексту засобами корпусної лінгвістики важливим є перехід до віднаходження текстових репрезентацій асоційованих лексем. Г. Шпербер упевнений, що слова, які регулярно вживаються неподалік (на відстані від 0 до 30 слів), асоційовані між собою [15, р. 6], а саме явище він назвав консоціацією. І хоча для самого Шпербера найважливішим результатом такого відкриття була можливість встановлення точної дати написання того чи іншого літературного твору (тобто така закономірність типова для цілого поко-

ління мовців), він припускав, що це явище може бути також дистинктивною ознакою ідіостилю, тобто, бути притаманною окремому письменникові.

Отже, асоціативність певних лексем у свідомості мовця проявляється на текстовому рівні у вигляді відносно частотного вжитку їх разом, а на семантичному – на основі принципу метафоричного зміщення значення, обопільному збагаченні значення консоціатив – появи спільних семантичних “мінімальних дистинктивних ознак” – передумови виникнення асоціативного зв'язку.

Серед українських дослідників особливо активно до даної теорії звертався В. Левицький. Вчений показав, що використання супровідних слів може виявитися важливим допоміжним засобом для експлікації концептів у дослідженнях з когнітивної лінгвістики. [5, р. 262]. Теорію консоціатив продуктивно застосовували для датування текстів різних епох, оскільки закономірність такого вжитку тією чи іншою мірою спостерігається в усіх текстах певного періоду: тобто консоціатив функціонує на загальномовному рівні. Однак на рівні текстів одного автора консоціатив теж може бути присутньою і свідчити про особливості індивідуальної ПКС.

Тож ми пропонуємо вживати термін “асоціатив” для констатації психосемантичного зв'язку між окремими лексемами, а термін “консоціатив” – на позначення регулярної реалізації такого зв'язку в тексті. Консоціатив є явищем, не залежним від синтаксису, а отже – об'єктивним критерієм для порівняння текстів поетичних і прозово-функціональних за умови, що референтний корпус репрезентує мову одного періоду з досліджуванним (тобто МКС умовного читача збігається з вихідною МКС письменника).

Для дослідження укладеного корпусу нами запропоновано частотно-статистичний метод визначення асоціативних зв'язків у тексті засобами корпусної лінгвістики, в основу якого покладено формулу логарифмічної правдоподібності (за [13, р. 929]), яка уможливає з'ясування ймовірності появи шуканого слова (консоціатив) у контексті досліджуваного слова-номінанта художнього концепта відносно цілого корпусу (який береться за норму). При цьому враховуються не тільки лемми (відповідники досліджуваного кореня) та словоформи, а й їхні композити, оскільки теоретично на місці композита в багатьох випадках міг би стояти відповідний симплекс [14, р. 111-112].

Основним корпусом нашого дослідження є неповністю анотований корпус текстів Р.М. Рільке (КР), ручна анотація якого була спрямована на стемінг частотних слів та пошук спільнокореневих до них, а також іншомовних слів з таким же значенням. Через це для пошуку основних асоціатив ключового слова Бог у КР нам необхідно було провести відповідний статистичний тест уручну, щоб уможливити порівняння результатів асоціативності у двох корпусах.

Насамперед було складено список усіх токенів КР і ранжировано їх за частотністю, відібрано найчастотніші повнозначні слова. Протягом другого етапу відбору лексем для аналізу на ступінь асоціативності з лексемою *Gott* було здійснено пошук у КР за всіма формами слова Бог та його композитами, обмеживши вікно конкордансера 20-а знаками, і всі знайдені слова ранжировано за кількістю згадок. Так був складений

список повнозначних слів, відібраних для подальшого стемінгу й перевірки на асоціативність статистичним тестом на логарифмічну правдоподібність. Їх було лематизовано, у КР знайдено всі словоформи й спільнокореневі слова наведених лексем. На основі цієї інформації складено анотацію кожної лексеми (список словоформ у форматі *.txt*), а також збережено у вигляді окремого підкорпусу всі рядки конкордансу шуканого слова у вигляді двох файлів: по 10 та по 40 знаків справа і зліва; у такий спосіб ми отримали безпосередній колокаційний та близький консоціативний контекст досліджуваного слова. Такий підхід уможливив не тільки з'ясування консоціативності кожної лексеми з ключовим словом “Бог”, а й, за потреби, аналіз їх асоціативності між собою.

Для розбудови мережі консоціатив ХК *GOTT* аналіз проводився на відтинку слів по 40 знаків справа і зліва від ключового слова, оскільки, як показав наш аналіз на тестовій версії КР, вікно пошуку у 20 знаків справа й зліва від шуканого слова демонструє найбільш переконливі результати, однак вікно пошуку в 40 знаків забезпечує більшу широту охоплення матеріалу без суттєвого викривлення результатів. При цьому зауважимо, що кластери слів нерідко розпорошено по тексті всього вірша. При цьому збільшувати вікно пошуку до тих розмірів, які могли б це відобразити, ми вважаємо статистично недоцільним, оскільки для розбудови зв'язку між окремими вузлами кластерів обраного вікна пошуку цілком достатньо.

Після такої перевірки ми провели безпосередній тест на логарифмічну правдоподібність, проаналізувавши зазначені вище слова КР на ймовірну випадковість їхнього суміжного вжитку з центральним ХК *GOTT*. До слів, які є консоціативними з центральним ХК *Gott*, належать (в порядку спадання значимості): *Liebe, nicht, du, sagen, Geschichte, Hand, machen, Mensch, sehen, Frau, Lachen, Glauben, Engel, Ding, Beginn, groß, Ende, malen, sprechen, Tag, singen, Zeit, Herz, Nacht, Schweigen, stehen, Tief, Himmel, Herrgott, Blick, ewig, alt, Gesicht, langsam, bauen, Abend, Wurzel, Stimme, Dasein, reif, Kreis, Welt, Baum, dastehn, Leben, lächeln, Stadt, licht, Mann, rot, Macht, Erde, Schrecken, Natur, dunkel, Herrlichkeit, Land, Mund, Helle, Meer, Mitte, Schauen, mächtig, Spiegel, Ast*.

Загалом усі консоціативні лексеми “Бог” у КР залежно від закономірностей її вжитку можна класифікувати наступним чином:

1. Пов'язані з релігійною традицією (*Liebe, Mensch, Glauben, Himmel, Engel, Geist*). Стосовно останньої з названих консоціатив (*Geist*) слід зауважити, що за своїм характером, за контекстом, у якому її вживано як суміжно з лексемою *Gott*, так і самостійно, вона є ближчою до філософського потрактування цього поняття. Однак можна припустити з високою ймовірністю, що вжиток розвинувся з релігійного контексту, оскільки в ранніх віршах вона уживалася нерідко в супроводі релігійної лексики, що свідчить про те, що вихідним асоціативним контекстом лексеми *Geist* є релігійно-християнський (загальномовна колокація *der Heilige Geist*), через що ми зараховуємо її до даної групи: *Der Duft von welken Rosen schleicht her wie Geister toter Träume; Mitternacht tanzen all die Kindergeister auf den grauen Steinen sacht; Der Pfarrherr*.

Der liebt muntern Geist; Alles kommt und kreist immerfort um den heiligen Geist, um den gewissen Geist (du weißt). Останній ужиток цієї консоціації у колокації з *heilig* датовано 1914-м, хіба що в “Сонетах до Орфея” знаходимо відлуння цієї колокації у трансформованому вигляді: *Heil dem Geist, der uns verbinden mag.*

2. Ознаки Бога метафорико-описового характеру. Нерідко вводяться синтаксично через порівняльні конструкції (*alt, herrlich, schrecklich*).

3. Ознаки Бога візуального характеру (синтаксично відносяться до лексеми *Gott*):

- візуально-описові (*dunkel, groß, hell*);
- візуально-антропоморфні (*Blick, Gesicht, Hand, Herz, lächeln, Lachen*).

4. Дії, об'єктним актантом яких є лексема *Gott* (*bauen, machen, glauben, schauen, sehen, malen*).

5. Комунікативно-антропоморфні характеристики ХК *GOTT* (*Mund, sagen, Schweigen, singen, sprechen*). Лексема *Gott* може бути і суб'єктним, і об'єктним актантом відносно цих лексем, може бути заміщена ними або похідними від них, може вживатися суміжно). Така амбівалентність зумовлена тим, що Бог описується і як співаючий, і як мовчазний; залежно від цього суміжні з ним агенси набуватимуть протилежної ознаки. Для прикладу: *Nichts ist so stumm wie eines Gottes Mund; aber an seinem Mund erkannte Gott, dass er immer noch sang; O Brunnen-Mund, du gebender, du Mund, der unerschöpflich Eines, Reines; Etwas vom Munde des Gottes spiegelt im Mund der Geliebten; Göttin des Katzenschlafs, kostende Gottheit, die in dem dunkeln Mund reife Augen-Beeren zerdrückt; in Gottes Gärten schweigen sie, wie viele, viele Intervalle in seiner Macht; wenn der Gott ihm schweigend winkt; wirst du wieder gesund, wenn Gott es will, dann singst du uns wieder etwas; Nur dem Aufsingenden säglich. Nur dem Göttlichen hörbar.*

6. Часо-просторові консоціації:

- часові, такі, що пов'язані з ходом часу, з його ритмом (*Zeit, Abend, Beginn, Ende, ewig, langsam, Nacht, Tag*);
- просторові:
  - статично-просторові або метафорично просторові (*Erde, Land, Himmel, Meer, Welt, Stadt*);
  - динамічно-просторові, або такі, що описують рух у просторі (*kreisen, Kreis*);
  - природньо-просторові (*Natur, Ast, Baum, Zweig, reifen, Wurzel*).

7. Метафоричні консоціації (*Ding, Geist, dasein, dastehn, Spiegel*), чия генеза і тематичну належність відстежити складніше, оскільки вони є індивідуальними складовими ПКС Рільке, не корелюють із загальнономовними консоціаціями і тому вимагають контекстуального аналізу: *Wo war das Sein? Nur Götter sind. Durch ihre Spiegel ziehn wir; us dem Glanz des Spiegels. Ballspiel für Götter. Spiegelspiel, in dem vielleicht drei Bälle, vielleicht neun sich kreuzen; Spielt mit Spiegeln der Gott; du mußt nicht bangen, Gott. Sie sagen: mein zu allen Dingen, die geduldig sind; Jetzt war es Zeit, daß Götter träten aus bewohnten Dingen...*

Для порівняння результатів асоціації в досліджуваному корпусі з тогочасною мовною нормою, ми пропонуємо звернутися до вмонтованого до корпусу DWDS інструменту Wortprofil 3.0. Це дозволяє отримати результати пошуку колокацій з ключовим словом (у

нашому випадку *Gott*) з даними про силу асоціативного зв'язку між ними. Оскільки тексти, що входять до корпусу DWDS, є різножанровими, палітра асоціацій лексеми *Gott* є достатньо різноманітною. Усі асоціати цієї лексеми можна класифікувати, передусім залежно від позиції або традиції розуміння Бога (найчастіше це координовані словосполучення), залежно від ставлення до нього, його дій і дій, направлених на нього та уявлень про нього (здебільшого це словосполучення з означенням або з непрямым додатком):

Основні асоціати лексеми *Gott* за корпусом DWDS можна класифікувати наступним чином:

1. Філософське розуміння постаті Бога, спроба його раціонального осягнення (*Menschenwerdung, überweltlichhen*).

2. Релігійна традиція (*Glauben an*):

- християнство, церковна або біблійна лексика (*liebe, dreieinigen, Teufel, Dämonen, Satan, Unterwelt, menschengewordene, Sterbliche, auserwählt von, gekreuzigten, sterblich, Kaufleute, Windes, Engel, auf Erden, trinitarischen, erschuf wie, Erlöser, fleischgewordene, Genesis, Verkündigung*);
- іслам (*aufßer Allah*);
- індуїзм (*vielarmige, vedischen, Hinduismus, achtarmige*);
- буддизм (*Buddha*);
- язичництво (*Halbgötter, Götzen, Fruchtbarkeit, Nymphen, Giganten, nach Walhall, Opfergaben für, in Walhall, heidnischen, Flußgötter, Jagd, Donners, gegen Giganten, germanischen, blütdurstigen, schumgeborene*);
- інші культури й релігії (*Mammon, Pharaonen, aztekischen, altrömischen, altägyptischen, griechischen*).

3. Характеристика Бога:

- як верховного/єдиного божества (*Obrigkeit von, verehrt als, Demut vor, allmächtigen, Gnade, verehrt, angebetet*);
- позитивна / креативна (*als Schöpfer, Weisheit, allgütigen, besänftigt*);
- як страхітливого й загрозового (*zürnenden, strafen, rächenden, Ehrfurcht vor, Zorn, Rache*); сюди ж відносимо варіанти Божої кари (*Pest*).
- 4. Характеристика віруючих:
  - правовірні (*Barmherzigkeit, barmherzigen, Diener, Güte,*);
  - відступники (*Sünder vor*);
  - дії віруючих (*glauben an, beten zu, anzubeten als, schwöre bei, verehren*).

5. Матеріальні предмети або дії, пов'язані із сакральними культами (*Gräber, Statue, Speise, Tempel, Marmorkopf*).

6. Асоціації метафоричного характеру (*Morgenröte*).

На нашу думку, порівняння асоціативних полів концепту *GOTT* 1900 – 1926 рр. за DWDS та ХК *GOTT* за КР є достатнім для твердження того, що в КР ми маємо справу з індивідуальним представленням цього ХК, і що ці відмінності вмотивовані не стільки епохою створення поезії, скільки особливостями ПКС Р. М. Рільке. На перший план у системі асоціатів лексеми *Gott* виходять як присутні в системі асоціатів DWDS релігійно-християнські концепти (*Liebe, Mensch, Glauben, Himmel, Engel*), так і зовсім несподівані (*Geschichte, Heiland, machen, sagen, Hand, nicht, räum, Beginn, Antwort, Frau, malen, Ding, Haus, das-*

tehn, Lachen, Wurzel, Stadt, Meer, Stimme, Tiefe). До другої групи потрапляють дієслова *machen* і *sagen*, які характеризують Бога ПКС Рільке як активного й діючого, *malen*, який оприявнює зв'язок з образним зображенням Бога, частини тіла, які підкреслюють його антропоморфність.

Велика кількість природних і просторових лексем, консоційованих з ключовим словом, унаочнюють пов'язаність ХК *GOTT* Рільке зі світовим простором. На відміну від традиційного (передусім християнського) уявлення про Бога, який міцно закріплений за "потойбічним" світом, доказ чого, відповідно до нашої методології, ми вбачаємо у таких просторових асоціаціях лексеми *Gott*, які пояснюються традиціями певної релігії або поклоніння (*im Himmel, in Tempel, Tempel für, nach Walhall, in Walhall*) в DWDS, згідно уявлень Рільке, ХК *GOTT* не виноситься за межі одного світу. Серед просторових консоціацій лексеми *Gott* майже не має подібних "локусів" його місцезнаходження. Єдиний, котрий повторюється в обох корпусах, досліджуваному й референтному, – *Himmel* – при уважнішому прочитанні нерідко заперечується контекстом як християнське місцезнаходження Бога (*leeren Himmel (2), im Himmel begraben, zurück in den Himmel will*), або вживається разом з лексемою *Gott* у множині або в жіночому роді на нехристиянський манер. На нашу думку, така закономірність згадки даної лексеми *Himmel* є доказом зв'язку ХК *GOTT* Рільке із загальнономовним концептом, однак зв'язку суто генетичного й осмисленого інакше.

Звертає на себе увагу винятково висока частота вживання заперечних часток у КР: 3773 рази проти 217415 разів у DWDS ($\lambda=723,30$). Існують токени, які вказують на можливість концептуалізації заперечення: *Nicht-Gesicht, Nicht-Wiedersehen, Nimmergekommene, Nicht-Mehr-Weinenden, Nicht-Schmerz, Nicht-Klang, Nicht-Seins*. Високу частотність лексеми (і морфеми) *nicht* серед консоційованих з ХК *GOTT* лексем ми вважаємо прикметною особливістю ідіостилю Рільке.

У порівнянні з референтним корпусом імовірність не випадкового вжитку лексеми *du* в КР сягає значень

$\lambda=10036,05$, найвищого серед усіх проаналізованих лексем корпусу, тобто показник, який ми спостерігаємо для ступеня асоційованості лексем *Gott* і *du* є безперечно достовірним. Слово *du* вжите в корпусі 2118 разів, а разом з усіма словоформами – 4256 разів, суміжно з лексемою *Gott* – 209 разів. На заміщення лексеми *Gott* тільки в одному вірші "Judenfriedhof" (1896) займенник *du* використано 20 разів (уривок): *So warst du niemals - oder warst nicht mehr, / als ich Unsel'ger auf die Erde kam. / Was kümmerte mich auch der Menschheit Gram, / wenn du, der Gott, die Menschen nicht mehr scharst, / um deinen Thron. - Wenn gläubiges Geflehe / nur Irrsinn ist, du nie dich offenbarst, / weil du nicht bist. - Einst wähnt' ich, ich gesteh, / ich sei <die> Stimme deiner Weltidee / Mein Alles war mir, Vater, deine Näh... / Du Grausamer, und wenn du niemals warst, / so hätte meine Liebe und mein Weh / dich schaffen müssen bei Gethsemane*. Займенники, артиклі й деякі інші короткі (переважно службові) слова є найчастотнішими в будь-якій мові світу; не є тут винятком і німецька. Однак для поетичної мови Рільке частотність займенника *du* є винятковою.

Стосовно окремих лексем можна стверджувати з упевненістю, що їхнім ужитком Рільке завдячує МКС свого часу (*Herrgott*), оскільки при порівнянні частотності лексем у корпусах не є значимою, а отже, вжиток даної лексеми відбувається без емпатичного наголосу. Деякі з колокацій, попри високу частоту в обох корпусах, все одно виявляються релевантними в досліджуваному корпусі, засвідчуючи тим самим свою важливість для Рільке. Особливо це стосується колокації *Lieber Gott*, перший член якої виходить на перше місце за асоційованістю в DWDS як за чистою частотністю, так і за асоційованістю в КР, що підтверджує, наскільки цей загальнономовний вираз був значимим для автора. Отже, порівняльне дослідження асоціацій лексеми-репрезентанта домінантного художнього концепту *GOTT* за допомогою корпусно-лінгвістичної методології дозволяє визначити не лише ті його консоціації, які корелюють з МКС відповідного періоду, але й ті, що підкреслюють індивідуальність ПКС автора.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. – М.: Советская энциклопедия, 1966. – 608 с.
- [2] Болотнова Н.С. О методике изучения ассоциативного слоя художественного концепта в тексте // Вестник ТГПУ, 2007. № 2. – с. 74-79.
- [3] Іващенко В. Матеріали до словника-мінімуму основних термінопонять концептуальної семантики // Лексикографічний бюлетень, 2006. – № 14, с. 148-162.
- [4] Кубрякова Е.С., Демьянков В.З., Панкрац Ю.Г., Лузина Л.Г. Краткий словарь когнитивных терминов / Под общ. ред. Е.С. Кубряковой. – М.: ИПО "Лев Толстой", 1996. – 248 с.
- [5] Левицкий В. В. Семасиология. – 2-е изд., исправл. и дополн. – Винница: Нова книга, 2012. – 512 с.
- [6] Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
- [7] Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: енциклопедичний словник для фахівців з теоретичних гуманітарних дисциплін та гуманітарної інформатики. – Київ: АртЕк, 1998. – 335 с.
- [8] Biber, D., Conrad, S., Reppen, R. Corpus Linguistics. Investigating language structure and use. – Cambridge: University Press, 1998. – 300 p.
- [9] Geyken, A. The DWDS corpus: A reference corpus for the German language of the 20th century // Collocations and Idioms. – 2007. – Pp. 23-40.
- [10] Hunston, S. Corpora in Applied Linguistics. – Cambridge: University Press, 2002. – 241 p.
- [11] McEnery, T., Xiao, R., Tono, Y. Corpus-Based Language Studies: An advanced resource book. – London, New York: Routledge, 2006. – 386 p.
- [12] Noreen, A. Altnordische Grammatik. – Halle: M. Niemeyer, 1884. – 233 S.
- [13] Rayson, P., Berridge D., Francis B. Extending the Cochran rule for the comparison of word frequencies between corpora // 7th International Conference on Statistical analysis of textual data (JADT 2004). – 2004. – Pp. 926-936.
- [14] Roth, T. Wortverbindungen und Verbindungen von Wörtern. Lexikografische und distributionelle Aspekte kombinatorischer Begriffsbildung zwischen Syntax und Morphologie. – Tübingen: A. Francke Verlag, 2014. – 240 S.
- [15] Sperber, H. Einführung in die Bedeutungslehre. – Bonn: Ferd. Dümmlers Verlag, 1965. – 96 S.

REFERENCES

- [1] Akhmanova, O.S. Dictionary of linguistic terms. - M.: Soviet Encyclopedia, 1966. - 608 p.
- [2] Bolotnova, N.S. On the method of studying associative layer artistic concept in the text // Bulletin of Tomsk State Pedagogical University, 2007. № 2. - P. 74-79.
- [3] Ivashchenko, W. Materials for the minimum-dictionary of basic terms of conceptual semantics // Lexicographical Bulletin, 2006. - № 14, P. 148-162.
- [4] Kubriakowa, E.S., Demjanow, W.Z., Pankrats, J.G., Luzina, L.G. Brief dictionary of cognitive terms / General ed. E.S. Kubriakowf. - M.: IPO „Lew Tolstoj“, 1996. - 248 p.
- [5] Lewitskij, W.W. Semasiology. - 2nd ed., Corr. and compl. - Vinnitsa: Newbook, 2012. - 512 p.
- [6] Seliwanowa, O. Modern Linguistics: Encyclopedia of terminology / Elena Selivanov. - Poltava: Environment-K, 2006. - 716 p.
- [7] Shtern, I. B. Selected topics and lexicon of modern linguistics: encyclopedic dictionary for specialists in theoretical humanitarian disciplines and humanitarian Informatics. - Kyiv: ArtEk, 1998. - 335 p.
- [8] Biber, D., Conrad, S., Reppen, R. Corpus Linguistics. Investigating language structure and use. - Cambridge: University Press, 1998. - 300 p.
- [9] Geyken, A. The DWDS corpus: A reference corpus for the German language of the 20th century // Collocations and Idioms. - 2007. - Pp. 23-40.
- [10] Hunston, S. Corpora in Applied Linguistics. - Cambridge: University Press, 2002. - 241 p.
- [11] McEnery, T., Xiao, R., Tono, Y. Corpus-Based Language Studies: An advanced resource book. - London, New York: Routledge, 2006. - 386 p.
- [12] Noreen, A. Altnordische Grammatik. - Halle: M. Niemeyer, 1884. - 233 S.
- [13] Rayson, P., Berridge D., Francis B. Extending the Cochran rule for the comparison of word frequencies between corpora // 7th International Conference on Statistical analysis of textual data (JADT 2004). - 2004. - Pp. 926-936.
- [14] Roth, T. Wortverbindungen und Verbindungen von Wörtern. Lexikografische und distributionelle Aspekte kombinatorischer Begriffsbildung zwischen Syntax und Morphologie. - Tübingen: A. Francke Verlag, 2014. - 240 S.
- [15] Sperber, H. Einführung in die Bedeutungslehre. - Bonn: Ferd. Dümmlers Verlag, 1965. - 96 S.

A corpus-based approach to consociation analysis in a poetic text

K.A. Bilyk

Abstract: The article discusses the corpus linguistic approach to the investigation of the associative layer of the poetic concept in the poetic picture of the world in a corpus of poetic works by R. M. Rilke. It suggests a method to determine statistically, whether a lexeme is relevant for the analysis of the associative layer of the poetic concept or not. This statistical measure is equally relevant for the analysis of the poetic text, as well as for the analysis of a functional text, as it is syntactically independent.

Keywords: *corpus linguistics, poetic picture of the world, poetic concept, association, consociation, R.M. Rilke*